

det Høje Thingets Medlemmer overladt til at tage denne Sag under Overveielse, har været saa kort, at det ikke har været mig muligt saaledes at sætte mig ind i Sagens Detail, som jeg havde ønsket; imidlertid, da denne første Behandling af Sagen kun skal dreie sig om Principer, saa skal jeg ogsaa henholde mig til at betragte Sagen fra et mere almindeligt Standpunkt. Idet jeg saaledes betragter Sagen fra et almindeligere Standpunkt, saa maa jeg tilstaae, at det Indtryk, som det foreliggende Lovudkast har gjort paa mig, ikke har været noget meget godt, navnlig maa jeg ytre dette med Hensyn til, hvad der er foreslaaet for Slagsløse Skole. Jeg troer overhovedet, at Thinget er bleven stillet i et ikke meget heldigt Forhold ved Forelæggelsen af dette Lovforslag. Der fordres nemlig, at Thinget skal erklære sig her over en Foranstaltning, som dog kun er et Stykke af en Reform, medens det paa samme Tid er blevet unddraget Thinget at discutere de almindelige Principer, hvorpaa denne partielle Reform er begrundet. Disse almindelige Principer ere nemlig antagne som givne, de ere allerede fra en tidligere Tid fortsatte, og idet de ere antagne som givne, ere de til lige antagne som rigtige. Det turde dog imidlertid være et Spørgsmaal, om disse Principer virkelig ere saa rigtige, og om det ikke skulde være hensigtsmæssigt i det Høje, at undergive de Principer, hvorefter vort høiere Underviisningsvæsen er ordnet, en Revision; jeg troer ibetvivelst, at det kunde være meget gavnligt. Det kan naturligtvis ikke være min Hensigt, her at gaae noiere ind i Detailerne med Hensyn til dette Spørgsmaal; men jeg skal dog tillade mig at gjøre opmærksom paa et Punkt, som vist vil være meget paafaldende. Det er vistnok et materielt Standpunkt, hvorfra jeg vil betragte Sagen; men jeg troer, at det er sæddeles væsentligt. Naar man vil undersøge det, saa vil man finde, at enhver Elev i vore offentlige lærde Skoler koster aarlig en meget betydelig Sum, en Sum, som løber op omtrent til det Treobbelte af, hvad en Elevs Underviisning koster i de bedste private Instituter. Jeg troer, man kan antage, at der heri maa ligge noget Forkeert, at man maa antage, at der ikke er givet Leilighed til at be-

nytte disse Underviisningsanstalter i det Omfang, som det kunde være ønskeligt. Grunden hertil søger jeg i den Isolering, som de lærde Skoler have holdt sig i; den specifikke Forskjel, hvormed disse Skoler optræde i Modsetning til andre, indtræder efter min Mening paa et saa tidligt Standpunkt — thi at Underviisningen i de to nederste Classer er noget almindeligere, vil saagodtsom ikke komme i Betragtning —, at der derved fremkaldes en Udeslukkelse, der er høist uheldig. Det er aabenbart, at, dersom den fælles Underviisning kunde fortsættes til et senere Stadium, til et Stadium, hvor der allerede kunde gives en vis Afslutning i Udviklingen for visse Elever, saa vilde vore lærde Skoler eller høiere Underviisningsanstalter kunne glæde sig ved en langt talrigere Fregvens i de lavere Classer, og saaledes de meget betydelige Omkostninger, som ere forbundne med deres Underhold, komme til en glædeligere Anvendelse. Vil man see en Culmination af Uhenigtsmæssighed, saa behøver man blot at kaste sit Blik paa Aarhus og see, hvorledes Underviisningen er ordnet der. Der høies en fuldstændig lærd Skole, der høies en fuldstændig saakaldet Realskole, desuden underholder Byen selv en Borger-skole, der er anerkjendt for at være saa god, at selv de anseeteste Embedsmænd sætte deres Børn i den. Naar man betænker, hvilke Apparater af Lærerkræfter, af Bygninger og kort sagt af Alt, som er fornødent for at sætte en Skole i Gang, der her er gjort nødvendige for at adskille det, som absolut burde være forenet, saa troer jeg, at man vil faae en Forestilling om, at der er noget Uhenigtsmæssigt i den nærværende Tingenes Orden, og at der er en stor Trang til at faae det anderledes ordnet. Det er paa ingen Maade min Hensigt med hvad jeg her har yttret at udtale nogen Dadel, enten over den nærværende Beskyrielse eller den nærmest foregaaende; Forholdene, som de nu ere ordnede, slydes en Tid, da Anstuelserne fremtraadte paa en Maade, at man næsten maa sige, det var umuligt at tænke sig nogen anden Ordning end den nærværende, og der maaskee selv ikke hos Publicum fandtes nogen klar Bevidsthed om en anden Ordningens Hensigtsmæssighed. Imidlertid have Anstuelserne